

Національний університет цивільного захисту

Факультет оперативно-рятувальних сил

Кафедра спеціальної хімії та хімічної технології

Лекція 18

Правила перевезення небезпечних вантажів

Доповідач: к.т.н. ст. викладач Тарадуда Д.В.

Література:

- Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 25.11.2008 №1430 «Про внесення змін до наказу Міністерства транспорту України від 21.11.2000 №644 та Правил перевезення наливних вантажів».
- Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26.07.2004 №822 «Про затвердження Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів».
- Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник.-2-ге вид. – К.: Знання, 2010. – 487 с.

ADR (дослівно European Agreement on Transport of Dangerous Goods on Road) – це Європейська угода про перевезення небезпечних вантажів, створене за ініціативи Організації Об'єднаних націй.

Небезпечні вантажі – це вантажі, які при особливому з ними зверненні, включаючи зберігання, завантаження-вивантаження, процес перевезення, можуть завдати відчутної шкоди довкіллю або суспільству. Так, вони можуть стати причиною займання, інтоксикації, загибелі флори і фауни, так само як спричинити небезпечне опромінення людей і представників тваринного світу.

Для зменшення потенційної небезпеки деякі вантажі піддаються необхідній обробці:

- очищення;
- додавання специфічних інгредієнтів;
- пакування;
- пакування.

Транспортування ADR-вантажів потребує:

- спеціального оснащення;
- спеціальної техніки;
- попереднього узгодження;
- наявності дозвільних документів у водія;
- конвою, що супроводжуватиме небезпечний вантаж (за необхідності).

При перевезенні небезпечних вантажів повинні бути наступні документи:

- свідоцтво про допуск водія до перевезення небезпечних вантажів;
- свідоцтво про допуск транспортного засобу до перевезення небезпечних вантажів;
- маршрутний лист з відміткою "небезпечний вантаж";
- комплект ADR, яким оснащується кожен автомобіль.

Всі транспортні засоби в процесі перевезення небезпечних вантажів повинні бути марковані спеціальними табличками спереду та ззаду, відповідно до типу вантажу, що перевозиться.

Відповідно до ADR-угоди, всі небезпечні вантажі діляться на дев'ять класів в залежності від своїх властивостей:

- Вибухові речовини та вироби.
- Гази.
- Легкозаймисті рідини.
- Легкозаймисті речовини та матеріали.
- Окислюючі речовини та органічні пероксиди.
- Отруйні та інфекційні речовини.
- Радіоактивні речовини.
- Їдкі та корозійні речовини.
- Інші небезпечні речовини та вироби.

Транспортування вибухових речовин та виробів.

Вибухові матеріали, які за своїми якостями можуть вибухнути, викликати пожежу з вибуховою дією, а також прилади, що включають в себе вибухові речовини та засоби підривання, що призначені для виробництва піротехнічного ефекту.

- **підклас 1.1** – речовини та вироби, які характеризуються небезпекою вибуху масою;

- **підклас 1.2** – речовини та вироби, які характеризуються небезпекою розкидання, але не створюють небезпеку вибуху масою;

- **підклас 1.3** – речовини та вироби, які характеризуються небезпекою загоряння, а також незначною небезпекою вибуху чи незначною небезпекою розкидання, або тим та іншим, але не характеризуються небезпекою вибуху масою;

- **підклас 1.4** – речовини та вироби, які не становлять значної небезпеки;

- **підклас 1.5** – речовини дуже низької чутливості, які характеризуються небезпекою вибуху масою;

- **підклас 1.6** – вироби надзвичайно низької чутливості, які не характеризуються небезпекою вибуху масою.

Транспортування газів.

Гази стиснуті, стиснуті охолодженням та розведені під тиском, які відповідають хоча б одній з наступних умов:

- абсолютний тиск парів при температурі $50^{\circ}\text{C} \geq 3 \text{ кгс/см}^2$ 300 кПа;
- критична температура $< 50^{\circ}\text{C}$.

За фізичним станом газу діляться на:

- стиснуті, критична температура яких $< -10^{\circ}\text{C}$;
- зріджені, критична температура яких $\geq -10^{\circ}\text{C}$, але $< 70^{\circ}\text{C}$;
- зріджені, критична температура яких $\geq 70^{\circ}\text{C}$;
- розчинені під тиском;
- зріджені переохолодженням;
- аерозолі та стиснуті газу, що потрапляють під дію спеціальних приписів.

підклас 2.1 – незаймисті нетоксичні газу;

підклас 2.2 – займисті газу;

підклас 2.3 – токсичні газу.

Транспортування легкозаймистих рідин.

Легкозаймисті рідини, суміші рідин, а також рідини, що містять тверді речовини в розчині або суспензії, які виділяють легкозаймисті пари, що мають температуру спалаху в закритому тиглі $\leq 61^{\circ}\text{C}$.

- **підклас 3.1** – легкозаймисті рідини з низькою температурою спалаху та рідини, що мають температуру спалаху в закритому тиглі $< -18^{\circ}\text{C}$ чи мають температуру спалаху в поєднанні з іншими небезпечними властивостями, крім легкозаймистості;
- **підклас 3.2** – легкозаймисті рідини із середньою температурою спалаху – рідини з температурою спалаху в закритому тиглі від -18°C до $+23^{\circ}\text{C}$;
- **підклас 3.3** – легкозаймисті рідини з високою температурою спалаху – рідини з температурою спалаху від 23°C до 61°C включно в закритому тиглі.

Транспортування легкозаймистих речовин та матеріалів

Легкозаймисті речовини і матеріали (окрім класифікованих як вибухові), здатні під час перевезення легко спалахувати від зовнішніх джерел займання, в результаті тертя, поглинання вологи, мимовільних хімічних перетворень, а також при нагріванні.

підклас 4.1 – легкозаймисті тверді речовини, здатні легко спалахувати від короткочасної дії зовнішніх джерел займання (іскри, полум'я або тертя) і активно горіти;

підклас 4.2 – самозаймисті речовини, які в звичайних умовах транспортування можуть мимоволі нагріватися і спалахувати;

підклас 4.3 – речовини, що виділяють самозаймисті газі при взаємодії з водою.

Транспортування окисляючих речовин та органічних пероксидів

Окисляючі речовини і органічні пероксиди, які здатні легко виділяти кисень, підтримувати горіння, а також можуть, у відповідних умовах або в суміші з іншими речовинами, викликати самозаймання і вибух.

підклас 5.1 – окисляючі речовини, які самі по собі не горючі, але сприяють легкій займистості інших речовин і виділяють кисень при горінні, тим самим збільшуючи інтенсивність вогню;

підклас 5.2 – органічні пероксиди, які в більшості випадків горючі, можуть діяти як окисляючі речовини і небезпечно взаємодіяти з іншими речовинами. Багато з них легко спалахує і чутливі до удару і тертя.

Транспортування отруйних та інфекційних речовин

Отруйні і інфекційні речовини, здатні викликати смерть, отруєння або захворювання при попаданні всередину організму або при зіткненні зі шкірою і слизистою оболонкою.

підклас 6.1 – отруйні (токсичні) речовини, здатні викликати отруєння при вдиханні (пари, пилу), попаданні всередину або контакті зі шкірою;

підклас 6.2 – речовини і матеріали, що містять, хвороботворні мікроорганізми, небезпечні для людей і тварин.

Транспортування радіоактивних речовин

Радіоактивний матеріал – це будь-який матеріал, що містить радіонукліди, в якому концентрація активності, а також повна активність вантажу перевищують граничнодопустимі значення. Радіоактивні речовини з питомою активністю більше 70 кБк/кг (2 нКи/г).

Транспортування їдких та корозійних речовин

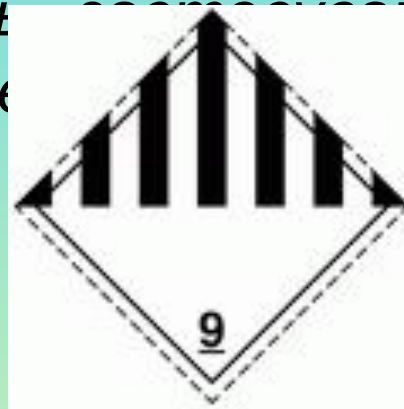
Їдкі і корозійні речовини – це речовини, які викликають пошкодження шкіри, ураження слизових оболонок очей і дихальних шляхів, корозію металів і пошкодження транспортних засобів, споруд або вантажів, а також можуть викликати пожежу при взаємодії з органічними матеріалами або деякими хімічними речовинами.

- **підклас 8.1** – кислоти,
- **підклас 8.2** – луги;
- **підклас 8.3** – різні їдкі і корозійні речовини.

Транспортування інших небезпечних речовин та виробів.

Речовини з відносно низькою небезпекою при транспортуванні, не віднесені ні до одного з попередніх класів, але вимагають застосування до них певних правил перевезення і зберігання.

- **підклас 9.1** – тверді і рідкі горючі речовини і матеріали, які за своїми властивостями не відносяться до 3 і 4-го класів, але за певних умов можуть бути небезпечними в пожежному відношенні (горючі рідини з температурою спалаху від +61°C до +100°C в закритій судині, волокна і інші аналогічні матеріали).
- **підклас 9.2** – речовини, що стають їдкими і корозійними за певних умов.